

بررسی علل جرم در نظام کیفری ایران

(تاریخ دریافت ۱۴۰۱/۰۲/۱۱، تاریخ تصویب ۱۴۰۱/۰۵/۱۲)

گیسو آلبوناصری

دانشگاه پیام نور قزوین

چکیده

پدیده جرم یک موضوع نه چندان قدیمی که هم چنان در جوامع بشری بوده و هست. جرم رفتاری مغایر با نظم و ارزش های جامعه است و در هر مسلک و جامعه ای به گونه ای خاص تعریف و تصریح می گردد. جرم یک واقعیت انسانی و اجتماعی است و می توان گفت از جمله مسائلی که اذهان عمومی جامعه را به خود مشغول ساخته است بدین جهت که علت اثرگذار است و پدیده ی مجازات نیست که وقوع جرم را کاهش دهد. بسترهای باعث ایجاد جرمی در جامعه می شوند و برای اینکه بتوان به برقراری امنیت نسبی در جامعه کمک کرد این عوامل باید شناسایی بشوند از آنجایی که جرم یک پدیده ساخته و پرداخته قانون است دارای ضمانت اجرایی موضوعی می باشد که واکنش اجتماعی را علیه خود بر می انگیزد و توسط انسانها عملی می شوند اما برای کمک به فهم بهتر موضوع ابتدا باید جرم را بشناسیم و عوامل زمینه ساز آن را شناخت. هدف پژوهش حاضر بررسی علل جرم در نظام ایران است روش گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه ای- میدانی و تحلیلی انجام شده و نیز جمع آوری داده ها به صورت فیش برداری از منابع معتبر کتابخانه و سایت صورت گرفته است.

واژگان کلیدی: جرم، ضمانت اجرای موضوعه، واقعیت انسانی و اجتماعی، نظام کیفری

مقدمه

یکی از بزرگترین مشکلات اجتماعی و یکی از خطرناکترین آفتی که سلامت جامعه را تهدید می کند پدیده جرم است از منظر جامعه شناسی پدیده ضد اجتماعی که موجب اختلال در نظم و امنیت جامعه و کشور می شود دورکیم جامعه شناس فرانسوی می گوید: «جرم، یعنی هر عملی که در خود مجازات باشد». یعنی هر فعل و ترک فعلی که آرامش اجتماعی را مختل سازد و قانون نیز برای آن مجازاتی تعیین کرده باشد، «جرم»^۱ محسوب می شود. (سروستانی، ۱۳۸۶، ص ۳۳) در قرآن کریم هم آیات متعددی به آن اشاره کرده است از جمله سوره اعراف آیه (۸۱-۸۴) که می فرماید: «وَلَوْطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ». در این میان زمینه های در جامعه شرایط را برای وقوع جرم فراهم می کنند از جمله؛ عنصر روانی مانند: بدبینی، ترس، درونی مانند وراثتی و اکتسابی، اجتماعی مانند: محیط و روابط و غیره که در ادامه پژوهش فوق به تعریف های متفاوتی که از جرم وجود دارد پرداخته می شود و سپس به بررسی بسترهایی که جرم را شکل می دهند اشاره می گردد امید است که مقاله حاضر به عنوان راه کاری برای پیشگیری از برخی جرائم های موجود در جامعه مورد استفاده قرار گیرد باشد که پژوهش حاضر موید و مفید واقع گردد.

بخش اول: کلیات

جرم واژه ای است که بسیاری از ما با مفهوم آن آشنایت داریم این مفهوم دامنه آزادی عمل شهروندان و نیز نظم و انتظام اجتماعی را تضمین می کند و جامعه کلیه اقداماتی که زیانبار و

^۱ -Mass

مغایر وجدان جمعی باشد موجب اخلال در نظم عمومی گردد جامعه آن را احصاء و مسیر قانونمندی را ترسیم می کند و اما با پرداختن به تعریف های متفاوتی که از جرم وجود دارد می توان حدود و دامنه ی آزادی عمل را تعیین نمود. در ابتدا پیش از پرداختن به تعریف های متفاوتی که از جرم وجود دارد می خواهیم آن را از دو منظر مهم حقوقی و کیفری بررسی نماییم. از منظر کیفری: عبارت از هر فعلی که به موجب قوانین کیفری انجام دادن و یا ترک آن با مجازات مقرر توأم باشد؛ مانند قتل، سرقت، کلاهبرداری و غیره را به آن جرم کیفری^۱ می گویند. جرم کیفری نباید اصل قانونی بودن جرایم، فعل خاصی است که در قانون تصریح شده است. (اردبیلی، ۱۳۸۸، ص ۱۲۱ و ۱۲۲) از منظر حقوقی^۲ برای آنکه فعل انسانی جرم به شمار آید باید آن را در سه مرحله بررسی کرد؛ نخست، قانونگذار این فعل را جرم شناخته و کیفری برای آن مقرر کرده باشد، دوم، عمل یا ترک عمل مشخص به منصف ظهور و بروز یا کمیت به مرحله فعالیت برسد، سوم، با علم و اختیار ارتکاب یافته باشد. (اردبیلی، ۱۳۸۸، ص ۱۲۵). ضمن اشاره ای که به دو منظر مهم جرم شد اینک به تعریف مختلفی که از این واژه وجود دارد در جدول شماره ۱ به آن اشاره می گردد.

^۱ -Criminal offense

^۲ -Legal offense

جدول شماره ۱- اقسام تعریف جرم

تعریف	منبع	سال چاپ	شماره صفحه
۱- ماده ای که بر روی سطوح رسوب می کند. شکل مادی حیوان یا چیز دیگر؛ جسم.	فرهنگ فارسی عمید	۱۳۷۵	۲۲۸
۲- نگاه، خزده، بزّه، مصیبت و ذنب	لغت نامه دهخدا	۱۹۳۱ میلادی	-
۳-انجام دادن یا ندادن عملی است که در قانون برای آن مجازاتی پیش بینی شده است.	ماده ۲ قانون مجازات اسلامی	۱۳۹۲ چاپ ۱۵	ماده ۲ ص ۲ و ۳
۴-عمل شنیع لواط در قرآن کریم جرم مصدر جارم بوده به معنی تعدی و گناه است.	قرآن کریم	-	۸۴-۸۱ سوره اعراف
۵- در فقه بی آنکه لفظ جرم به کار رفته باشد به تعریف اعمالی پرداخته شده که مستوجب تعزیر و مجازات است مانند: ارتکاب گناهان کبیره و اصرار بر صغیره	کلیات فقه اسلامی	۱۳۸۳	۱۱۸

بخش دوم: دسته بندی انواع جرایم از منظر جرم شناسان و حقوق دانان و فقها

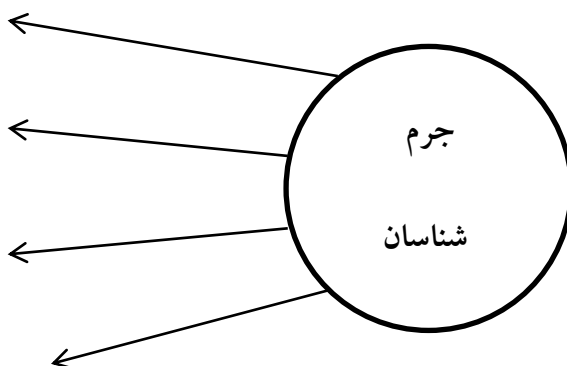
در این بخش می خواهیم به دسته بندی انواع جرایم از منظر جرم شناسان و حقوق دانان و هم چنین فقههای اسلامی (دانشمندان اسلامی) بپردازیم و سپس به تعریف های ارائه شده از آنان خواهیم پرداخت. از دیدگاه جرم شناسان جرایم بر ۴ دسته تقسیم می شوند: جرایم بدوی^۱، جرایم سودجویی^۲، شبه قضایی^۳ و سازمان یافته و تشکیلاتی از منظر حقوق دانان: بر مبنای شدت، سیاسی، نظامی و غیره از منظر فقهی و اسلامی: جرم در رابطه با قصد، جرم بسیط و عادت (سرخوش، نادمی، ۱۳۹۶، ص ۵) و غیره که در نمودار شماره ۱ به اقسام جرم اشاره گردیده است و سپس به تعاریف جداگانه از هر کدام از این قسم ها اشاره می گردد.

۱- جرایم بدوی

۲- جرایم سودجویی

۳- جرایم شبه قضایی

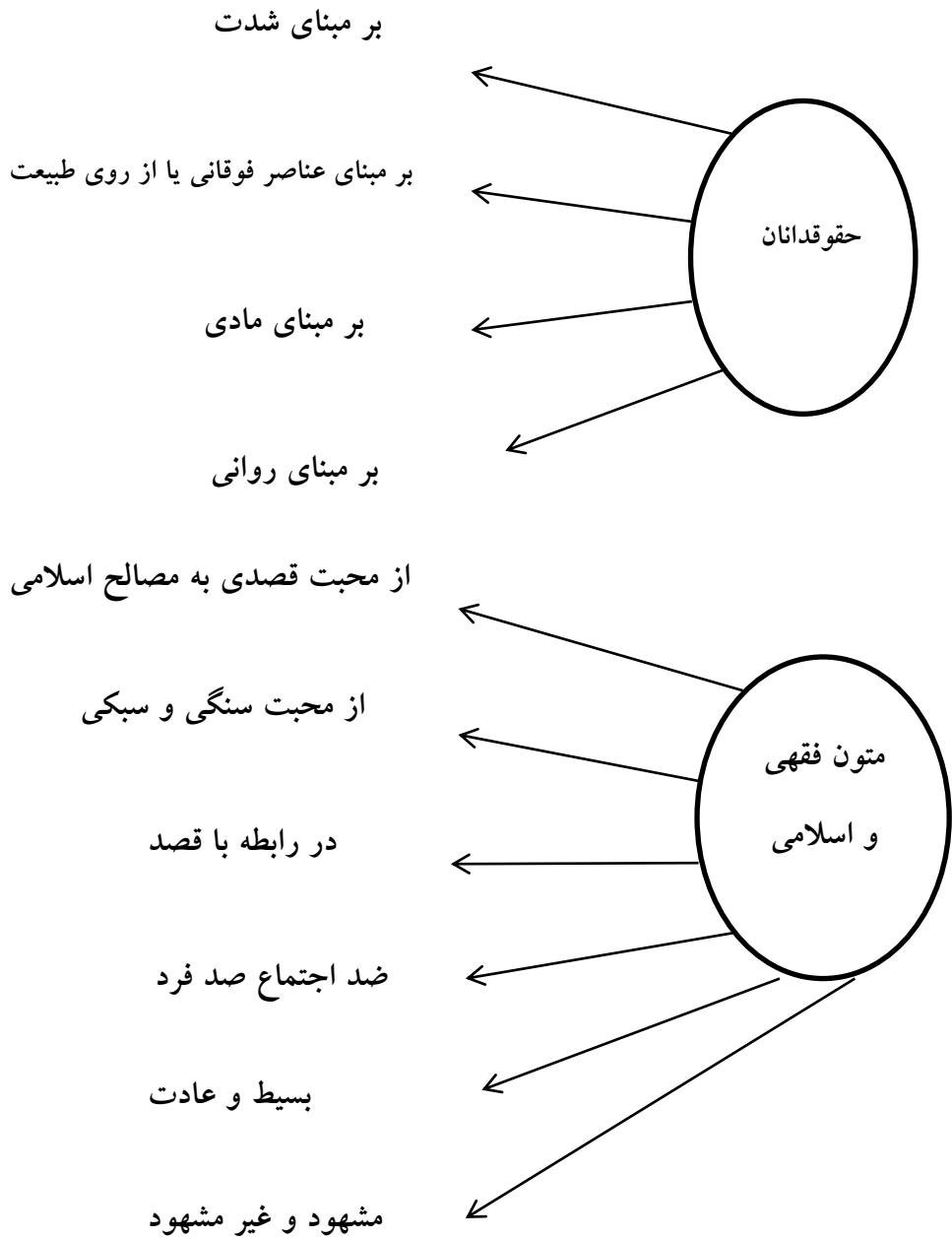
۴- جرایم سازمان یافته

^۱ -Primary Crimes

^۲ -Profiteering Crimes

^۳ Quasi – Judicial Crimes

بند اول: از دیدگاه جرم شناسان

جرائم بدوی ← واکنش فرد در قبال اعمال جزئی، که توأم با خشونت است نمی تواند واکنش خود را به تعویق انداخته و یا متناسب با عمل رفتار نماید. (زمان دانش، ۱۳۸۴، ص ۶۶)

جرائم سودجویی ← فرد را در وضعیتی خاص یا خطرناک قرار می دهد که بدون ارتکاب جرم نمی تواند از آن وضعیت نجات یابد این نوع جرائم بر علیه شخص یا اشخاص علیه اموال می باشد. (زمان دانش، ۱۳۸۴، ص ۶۷)

جرائم شبه قضایی ← در این نوع جرایم فاعل شخصا ذینفع نیست فقط به تصور اجرای عدالت اجتماعی مرکب می شود. (زمان دانش، ۱۳۸۴، ص ۶۹)

جرائم سازمان یافته و تشکلاتی ← مجرمین با طرح نقشه، شناسایی محل و غیره مقدمات ارتکاب جرم را فراهم می نمایند. (زمان دانش، ۱۳۸۴، ص ۷۰)

بند دوم: از دیدگاه حقوق دانان

طبقه بندی جرایم بر مبنای شدت ← این نوع جرائم به ۴ دسته کلی تقسیم می شوند: ۱- جنایت ۲- جنحه مهم^۱ ۳- جنحه کوچک ۴- خلاف قانون مجازات اسلامی مصوب ۷ خرداد ۱۳۵۲ اصولاً از روی شدت جرم باید مجازات تعیین شوند از روی شدت مجازات، شدت جرم معین شود. (دادیان، ۱۳۸۳، ص ۲۷۳)

^۱ -Major misdemeanor

طبقه بندی از روی طبیعت یا عناصر قانونی ← یکی از مهم ترین طبقه بندی جرایم تفکیک آن به دو صورت عمومی و اختصاصی است.

عمومی آن دسته از جرایمی را معرفی می کند که تابع قواعد ماهیتی و شکلی مشترک و صلاحیت تمام دادگاه هاست. (اردبیلی، ۱۳۹۳، ص ۱۵)

طبقه بندی جرایم بر حسب مادی ← این نوع جرایم که بر حسب عنصر مادی هستند و به سه دسته کلی تقسیم می شوند دسته اول: جرایمی که به اعتبار شیوه ارتکاب هستند دسته دوم: به اعتبار نتیجه ارتکاب و دسته سوم: جرایمی که به اعتبار لحظه مشاهده عنصر مادی هستند (اردبیلی، ۱۳۹۳، ج ۲، ص ۴۲)

طبقه بندی بر حسب عنصر روانی ← این نوع جرایم به دو دسته کلی تقسیم می شوند:

۱- جرایم عمدی^۱ و غیر عمدی^۲ ← که در این نوع جرایم عمدی سوء نیت و در جرایم غیر عمدی خطای کیفری شرط تقصیر است. (بند پ ماده ی ۲۹۲ ق.م.ا)

بند سوم: از دیدگاه فقهی

۲- جرایم ساده و جرایم مرتبط ← این نوع جرایم بستگی به چند نوع عوامل دارند از جمله: هنگامی که چندین جرم در یک زمان به کمک چندتن ارتکاب یافته، چندین تن با توافق پیشین در زمانهای مختلف مرتکب شده یا زمانیکه تمام و یا قسمتی از اموال و اشیایی که ربوده شده از راه سوء استفاده و در نتیجه ارتکاب جرم را مخفی کرده باشند. (ادبیلی، ۱۳۹۳، ص ۴۷)

^۱ -Intentional crimes

^۲ -Unintentional crimes

جرم از جهت تعدی به مصالح اسلام ← اسلام هرگونه تعدی را به مسایل ۵ گانه جرم محسوب می کند مانند: تعدی به نفس، دین، عقل و نسل و مال جرایمی مانند که کیفر آنان حد و قصاص نفس باشد جرایم بزرگ و در راس این هرم قرار می گیرد. (فیض، ۱۳۷۰، ص ۲۰۱)

جرم از جهت سنگینی و سبکی ← جرم هایی که کیفر آنها تعزیر است و باید میزان و خصوصیات آن به حکم ولی فقیه یعنی حاکم شرع مقرر و معین گردد.

جرم در رابطه با قصد ← مانند: جرم قتل عمد، قتل شبه عمد، قتل خطا و غیره (فیض، ۱۳۸۱، ص ۲۴۰)

جرم مشهود و غیرمشهود ← جرم را به هنگامی مشهود گویند که مجرم در حال تلبس به جرم و در موقع ارتکاب مشاهده شود.

جرم غیرمشهود مدتی از ارتکاب آن می گذرد و علائم و آثار و وسایل ارتکاب جرم در محل وقوع بدست نمی آید. (فیض، ۱۳۷۰، ص ۲۲۸)

بخش سوم: بررسی علل جرم در نظام کیفری ایران

ضمن اشاره هایی که به چیستی جرم و دسته بندی انواع آنها شد اینک به مهم ترین مبحث از پژوهش حاضر میرسیم همه ما براین نکته واقفیم که جرم در هر جامعه براساس شرایط های موجود در جامعه مانند: اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و فردی متفاوت است و حتی کیفرها و مجازاتی را متناسب با آن قانونگذار در نظر گرفته است. این پدیده بر دوش جامعه یکسری

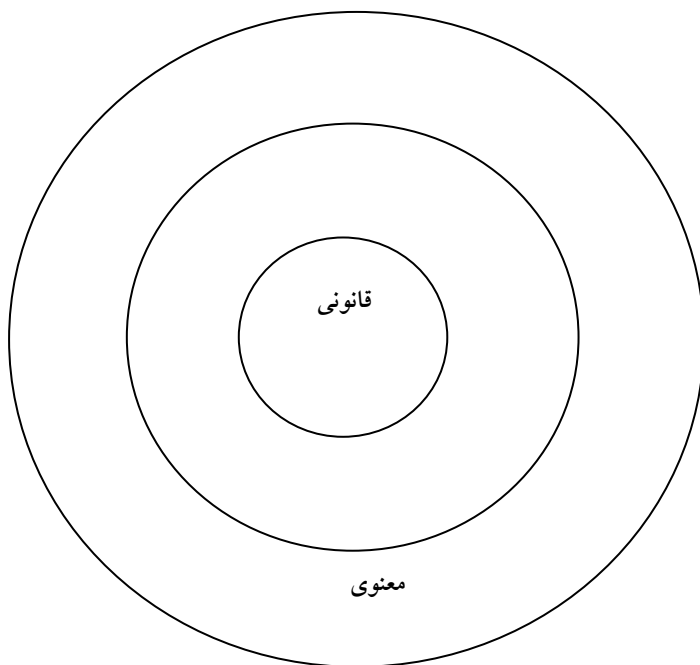
هزینه هایی را تحمیل می کند که از جمله آن می توان به هزینه های دستگاه عدالت کیفری^۱ و یا حتی هزینه هایی که بزه دیده^۲ باید انجام دهد مانند: مادی، معنوی و جسمی و غیره. دستگاه عدالت کیفری در هر جامعه و باتوجه به شرایط موجود در آن سیاست هایی را برای پیشگیری از جرم اتخاذ می کند که ناگفته نماند این سیاست های پیشگیرانه ممکن است برای برخی ا جرایم موثر و مثرثمر باشد. (بابائی، انصاری. مقاله) در ابتدا قبل از پرداختن به اینکه چه عواملی در به وجود آمدن جرم موثر است و باعث ایجاد اینگونه هزینه ها بر جامعه میشود لازم است به دیدگاه های متفاوتی که نسبت به جرم وجود دارد اشاره مختصری بنماییم و سپس به بررسی این عوامل پردازیم. جامعه شناسانی مانند: دورکیم و مارکس هر کدام به تحلیل جرم از منظر خاصی پرداخته اند. دورکیم جامعه شناس فرانسوی معتقد است که هر عملی که در خور مجازات باشد می توان گفت جرم است به نظر دورکیم ما کاری را به خاطر (جرم) بودن محکم نمی کنیم بلکه از آنجایی که آن را محکوم می کنیم جرم تلقی می شود (ستوده، ۱۳۸۲، ص ۶۵). دورکیم معتقد است که جرم تا حدی یک پدیده طبیعی برای تمام جوامع است، در تمام زمانها وجود داشته و از فرهنگ و تمدن هر جامعه ناشی می شود (پرهام، ۱۳۶۹، ص ۸۶) وی علل بروز جرایم را در محیط اجتماعی، مورد مطالعه قرار داده و معتقد است که جرم یک پدیده عادی اجتماعی می باشد که نباید یک پدیده غیرعادی اجتماعی تلقی گردد. دورکیم برای پدیده های اجتماعی هم در پی علل اجتماعی است، نه روانی و زیستی و بر آن شده تا حتی برای پدیده خودکشی، که شاید بارزترین پدیده روانی نزد دیگران محسوب می شود علل اجتماعی بیابد به اعتقاد وی نقش کیفر، ارضای وجدان جمعی است و زیرا که همین

^۱ -Criminal justice system

^۲ -Victim

وجدان با کردار یکی از اعضای جامعه جریحه دار شده است. امیل دورکیم علت جرم را در بی هنجاری می داند وی مفهوم بی هنجاری را به این فرض به وجود آورد که در جوامع امروزی معیارها و هنجارهای سنتی توسط هنجارهای جدیدی جایگزین گردند، و این مفهوم زمانی وجود دارد که برای راهنمایی فرد در حوزه معینی از زندگی خویش معیار روشن وجود نداشته باشد. (صبوری، ۱۳۷۳، ص ۱۴۰) مارکس هم چون دورکیم عوامل بیرونی پدیده های اجتماعی را بررسی می کند اعتقاد وی براین است که اقتصاد زیربنای جامعه را تشکیل می دهد و سایر ابعاد اجتماعی را مانند: خانواده، اخلاق، فرهنگ از جمله عوامل اقتصادی بر می شمارد و وی جرم و بزهکاری را ناشی تقسیم ناعادلانه ثروت و نابرابری اجتماعی می داند. (توسلی، ۱۳۸۰، ص ۱۴۰) مارکس جنایت، فساد و فحشا را در درجه نخست ناشی از فقر می داند که زائیده سیستم سرمایه داری^۱ است و باعث ایجاد تناقضات در جامعه می گردد. مارکس در شیوه پیشنهادی خویش توصیه می کند که تلاش و کوشش خود را در جهت بهبود وضع توزیع دآمدها بکار ببریم چرا که این نابرابری ها زائیده همین فساد، تباهی و کجروی هاست. (شیخاوندی، ۱۳۷۹، ص ۲۰۰) جرم همانند یک توده سرطانی خوش خیم است که رشد آن بصورت غیرقابل مهار ادامه می یابد باید بتوان عواملی که باعث بروز و در به وجود آمدن این توده سرطانی موثر است را شناسایی کرد و بتوان برای جلوگیری از آن و تکثیرش به سلولهای دیگر جلوگیری کرد. جرم به خودی خود به وجود نمی آید بلکه عواملی مانند: درونی، اجتماعی، روانی و غیره در به وجود آمدن آن موثر است. اینکه این عوامل را بطور گسترده ای بررسی می نماییم. بطور کلی علاوه بر موارد فوق الذکر در تشکیل جرم سه عامل اساسی وجود دارد: ۱-قانونی ۲-مادی ۳-معنوی

^۱ -Capitalist system

نمودار شماره ۱ علل جرم

عنصر معنوی	عنصر مادی	عنصر قانونی
بدین معنی که هنگام ارتکاب جرم، مجرم برای انجام عمل مجرمانه باید قصد و نیت و علم و اراده را دارا باشد. ^۱	بدین معنی که افکار هر قدر که منفی و مجرمانه باشند تا بصورت عملی در رفتار و کردار افراد ظهور نیابند بدون اشکال بوده و صرفاً به دلیل داشتن فکر نمی توان لفظ مجرم را بر آن نهاد.	زمانیکه عملی قبلاً توسط قانونگذار در قوانین جزائی ارتکاب آن را منع کرده و برای آن مجازاتی تعیین شده در غیر این صورت تمامی اعمال بدون اشکال و مباح است.

علاوه بر عناصر تشکیل دهنده جرم که به توضیح آن اشاره کردیم عناصرهای دیگری هم دخیل هستند مانند: اجتماعی، روانی، درونی که به آن اشاره می گردد.

بند اول: عوامل اجتماعی جرم زا

تاثیر عوامل اجتماعی در ایجاد شخصیت فرد بزهکار و با در نظر گرفتن عوامل فردی از اعتبار بسیاری برخوردار است محیطی که فرد در آن زندگی می کند محیط اقتصادی و هم چنین فرهنگی فرد موارد انکارپذیر در ارتکاب بزه می باشد که باید به آن توجه داشت از جمله این عوامل اجتماعی فقر و بیکاری، مهاجرت و اختلاف فرهنگی می تواند تاثیر گذار بطور جداگانه ای باشد. (زادگان، نوروزی، ۱۳۹۵، مقاله پژوهشی)

بند دوم: عوامل درونی جرم زا

در کنار عوامل اجتماعی که به آن اشاره مختصری کردیم علل دیگری در پیدایش جرم بی تاثیر نیست. این علل در ساختار درونی و شخصیتی فرد ریشه دارد از جمله:

۱-جنسیت^۱ ← شکی نیست که در جامعه تعداد مردان بزهکار نسبت به زنان تبهکار بیشتر است با نگاهی اجمالی به جمعیت زندان و آمار زندانیان مرد و زن در کشورهای مختلف مؤید این حقیقت است. اختلاف بسیار فاحشی است بین مردان و زنانی که تحت تعقیب کیفری و محکومیت جزائی قرار گرفته اند. (کی نیا، ۱۳۸۴: ص ۱۴۴)

^۱ -gender

۲-تاثیر سن^۱ ← سن، بطور مستقیم و غیرمستقیم، تاثیری عظیم و شگرف در فراوانی و شکل جرائم دارد. (کی نیا، ۱۳۵۵: ص ۱۳)

براساس بررسی های آماری صورت گرفته از کانون اصلاح و تربیت نوجوانان و جوانان مرکز قزوین شروع تبهکاری از ۱۲ سالگی تا ۱۸ سالگی که افزایش آن هم چندان محسوس نیست. بین سنین ۱۸ تا ۲۵ سالگی فعالیت جنائی فزونی می یابد و از ۲۵ تا ۳۰ سالگی رقم تبهکاری، نوع تبهکاری هم برحسب سن متفاوت است.

بند سوم: عوامل روانی جرم زا

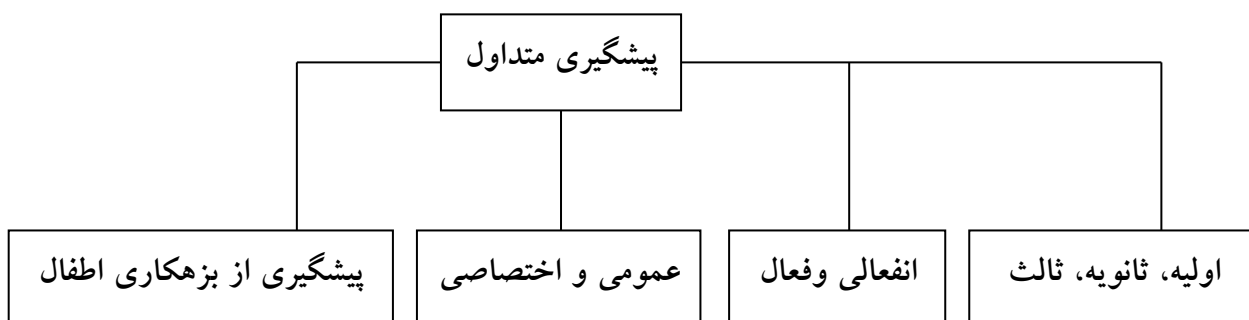
درخصوص عوامل روانی جرم زا می توان بیان نمود که ارتکاب جرم در بیماران روانی نسبت به افراد عادی بیشتر است. طبق مطالعاتی که در این زمینه صورت گرفته بیشترین مجرمان را بیماران مبتلا به اختلال شخصیت و شدیدترین جرایم را بیماران سایکوتیک به ویژه اسکیزوفرنی و اختلال هذیانی مرتکب شده بودند شیوع جرم در این بیماران با جنس مذکر، مجرد بودن، عدم پذیرش درمان و سربار خانواده بودن ارتباط معنی داری داشت. خرده عوامل دیگری نظیر عوامل فرهنگی، مذهبی، جمعیتی، اختلاف خانوادگی که از طریق جابه جایی در آستانه ی اخلاقی انسان، انگیزه را برای جرم به وجود آورد.

بخش چهارم: راه کارهای پیشگیرانه از وقوع جرم

برای پیشگیری از وقوع جرم راه کارهای متعددی وجود دارد اما مهم ترین آنان در دو دسته کلی پیشگیری متداول و پیشگیری جدید قرار می گیرد و هرکدام از این دو دسته خود به دسته

^۱ -The effect of age

های دیگری تقسیم می گردد. پیشگیری متداول به چهار دسته تقسیم می گردد که در نمودار شماره ۲ به آن اشاره می گردد.

پیشگیری از بزهکاری اطفال ← این نوع پیشگیری قدیمی ترین نوع پیشگیری است که سیاست افتراقی میان اطفال و نوجوانان بزهکار و هم چنین بزهکاران بزرگسال اعمال می شود زیرا که شخصیت کودکان و نوجوانان در حال شکل گیری و تثبیت است و از انعطاف بیشتری برای ارتکاب جرم نسبت به بزرگسالان برخوردارن. (واحد آموزش و معاونت اجتماعی، ۱۳۹۳: ص ۱۶)

پیشگیری عمومی و اختصاصی^۱ ← در پیشگیری عمومی همه عوامل جرم را که مرتبط به جرائم مختلف هستند هدف تدابیر پیشگیری قرار می گیرد و اما در پیشگیری اختصاصی، عوامل مربوط به جرم خاص در دایره شمول اقدامات پیشگیرانه واقع می شود.

پیشگیری انفعالی و فعال^۱ ← پیشگیری انفعالی بیشتر جنبه ی دفاعی و پدافندی در برابر بزهکاری دارد در این نوع پیشگیری ابتکار عمل در دست بزهکاران است و کیفیت نوع

^۱ -General and specific prevention

اقدامات بستگی به اقدام بزهکاران دارد. اما در فعال ابتکار عمل در دست مراجع پیشگیری است و بطور کاملاً فعالانه ای به پیشگیری از جرم می پردازد.

نتیجه گیری

در قسمت های قبل به تعریف و انواع و علل جرم اشاره شد و دانستیم که جرم فعل یا ترک فعلی است که موجب اختلال در آرامش و نظم اجتماعی است جرم دارای اهمیت بسیاری به گونه ای که به این اهمیت در آیات متعددی در قرآن کریم نیز اشاره شده است. جرم پدیده عام و فراگیر است و با متناسب شرایط هایی که در جامعه وجود دارد متفاوت است. در جامعه جرم هایی با شرایط های متفاوتی رخ می دهد جرایم که در جامعه رخ می دهد ممکن است خیلی جزئی و یا خیلی کلان باشد جرایم های جزئی ممکن است با اقداماتی که قانونگذار برای پیشگیری از آن تدوین کرده است موثر و مثر ثمر باشد مانند: جرایم رانندگی، درگیری های سطحی خانوادگی اما جرایم های کلان حتی با وجود مقرراتی که در قانون مجازات اسلامی مقرر گردیده است ممکن است برای برخی اما نه همه آنان مفید باشند و جامعه متحمل هزینه های بسیار سنگینی برای پیشگیری از آنان گردد. اما بهترین روشی که شاید بتوان از بروز این نوع جرایم مانند: قتل، کلاه برداری و قاچاق و غیره و هم چنین از هزینه های زیان باری که متحمل جامعه ایران است جلوگیری کرد روش پیشگیرانه ترکیبی است جرم برای به وجود آمدن در جامعه از علل های مختلفی تاثیر می پذیرد مانند: تاثیر اجتماعی، درونی، سن و جنسیت که حتی در قسمت های قبلی هم بدان اشاره گردید روش پیشگیرانه ترکیبی روشی است که از ترکیب راه کارهای پیشگیرانه که در قسمت قبل اشاره شد و با در نظر گرفتن همه

^۱ -passive and active prevention

عوامل پدیدآورنده جرم است اینگونه نیست که بخواهد برای هر روش با توجه به شرایط فوق الذکر روش خاص را معین کند البته ناگفته نماند که ممکن است جرمی با ترکیب شرایط به وجود آوردن آن در جامعه پدید آید و ممکن است روش ترکیبی اقداماتی موثر در جهت پیشگیری از آن قرار گیرد. برای داشتن جامعه ای سالم و برقراری امنیت نسبی در کشورمان باید هزینه کرد اما با اقداماتی درست و صحیح می توان این هزینه ها را به حداقل ممکن رساند.

منابع و مآخذ

الف) کتب

- ۱- سروستانی، رحمت الله. ۱۳۸۶، آسیب شناسی اجتماعی (جامعه شناسی انحرافات)، انتشارات آوای نور
- ۲- قرآن کریم. (اعراف)؛ ۸۱-۸۴
- ۳- اردبیلی، محمدعلی، ۱۳۸۸، حقوق جزای عمومی (ج نخست)، انتشارات: بنیاد حقوقی میزان
- ۴- عمید، حسن، ۱۳۷۵، فرهنگ فارسی عمید، ناشر: امیر کبیر
- ۵- نوری، علی. ۱۳۸۳، کلیات فقه اسلامی، ناشر: یاقوت
- ۶- معین، گیوی، دهخدا. ۱۳۷۷، لغت نامه دهخدا، ناشران: موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه تهران، روزنه
- ۷- رضایی، شهلا. ۱۳۹۲، قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱، ناشر: قانون یار
- ۸- زمان دانش، تاج. ۱۳۸۴، مجرم کیست؟ جرم شناسی چیست؟ انتشارات کیهان
- ۹- اردبیلی، محمدعلی. ۱۳۹۳، حقوق جزای عمومی، جلد ۲، تهران، نشر میزان
- ۱۰- فیض، علیرضا. ۱۳۷۰، مقارنه و تطبیق در حقوق جزای عمومی اسلام، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

۱۱- فیض، علیرضا. ۱۳۸۱، مقارنه و تطبیق در حقوق جزای عمومی اسلام، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

۱۲- هدایت الله، ستوده، آسیب شناسی اجتماعی، انتشارات آوای نور

۱۳- امیل دورکیم، تقسیم کار اجتماعی، ترجمه باقر پرهام، ۱۳۷۹

۱۴- آنتونی گیدنز، نظریه های جامعه شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، نشر تهران ۱۳۷۳

۱۵- غلام عباس، توسلی، ۳۸۰، نظریه های جامعه شناسی، نشر سمت تهران

۱۶- داور، شیخاوندی، جامعه شناسی انحرافات و مسائل جامعه‌ی، نشر مرنديز، مشهد، ۱۳۷۹

۱۷- کی نیا، مهدی، ۱۳۸۴، مبانی جرم شناسی، جلد اول، چاپ هفتم، تهران، انتشارات دانشگاه

ب) مقالات

۱- سرخوش-نادمی، جواد و حوریه. ۱۳۹۶، درجه بندی جرائم و مبنای آن، سومین کنفرانس ملی هاره سوم و علوم انسانی

۲- بابایی-انصاری، محمدعلی و اسماعیل. تحلیل هزینه های جرم، علمی و پژوهشی

۳- زادگان- نوروژی، حسنعلی و سمیه. ۱۳۹۵، علل و عوامل ارتکاب جرم منازعه و راه های پیشگیری از آن، مقاله علمی پژوهشی

۴- واحد آموزش و معاونت پیشگیری از جرم، ۱۳۹۳، مفاهیم و مبنای پیشگیری از وقوع جرم، مرکز مطالعه جرم شناسی

